

Crna Gora
Ministarstvo finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

**Informacija o inicijativi za pristupanje OECD Preporuci o
suzbijanju nedozvoljene trgovine**

Ambasador Francuske je 28.02. dostavio kopiju **Preporuke o suzbijanju nedozvoljene trgovine: jačanje transparentnosti u zonama slobodne trgovine**, koju je usvojio Savjet Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) 21. oktobra 2019. godine.

Preporuka je usvojena kao rezultat prepoznate potrebe za međunarodnom saradnjom i partnerstvom u borbi protiv međunarodne korupcije i nelegalne trgovine, a ima za cilj da pomogne vladama i kreatorima politika u smanjenju i odvraćanju od nelegalne trgovine koja se odvija kroz i unutar slobodnih zona. Navodi se da su „*tokom proteklih decenija, slobodne trgovine uspostavljane rekordnom stopom kako bi privukle nove biznise i strane investicije. Njihov cilj je da olakšaju trgovinu i ekonomski rast eliminisanjem tarifa, kvota i drugih poreza i minimiziranjem birokratskih zahtjeva, uključujući određene carinske procedure i zahtjeve za objelodanjivanje podataka. Dok zone slobodne trgovine proizvode ekonomske koristi za svoje lokalne ekonomije, postoje jaki dokazi da nezakonita trgovina (npr. falsifikata, divljih životinja i oružja) teče kroz njih. Analiza OECD-a je identifikovala pozitivnu korelaciju između veličine zone u smislu zaposlenosti i broja firmi – i vrijednosti nelegalne trgovine falsifikatima. Utvrđeno je da su neke zone slobodne trgovine ključne tačke za pretovar nedozvoljene robe koja je prepakovana ili ponovo obilježena da bi se prikrila tačka porijekla, prije nego što uđe u legitimni lanac snabdijevanja.*”

Preporuka je osmišljena da obezbijedi transparentnost u zonama slobodne trgovine i dio je širih napora za suprotstavljanje nelegalnoj trgovini. Poziva pristalice da podstaknu zone slobodne trgovine da usvoje dobrovoljni Kodeks ponašanja za čiste zone slobodne trgovine koji predstavlja aneks Preporuke. Usklađenost sa svim odredbama Kodeksa ponašanja biće procijenjena i praćena posebnim mehanizmom - dijagnostičkim alatom.

Preporuku primjenjuju sljedeće članice OECD: Australija, Austrija, Belgija, Kanada, Čile, Kolumbija, Kostarika, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Izrael, Italija, Japan, Koreja, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Meksiko, Novi Zeland, Norveška, Poljska, Portugalija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska, Švajcarska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Sjedinjene Američke Države.

Preporuci mogu „pristupiti” i države koje nijesu članice OECD. U ovom trenutku nijedna ne-članica nije pristupila Preporuci.

Ključne odredbe Preporuke

Dokumentom se preporučuje državama članicama i državama koje su „pristupile” Preporuci da promovišu transparentnost u cilju sprječavanja zloupotrebe zona slobodne trgovine kao kanala za nezakonitu trgovinu.

U tom smislu, potrebno je na nediskriminatorski i na način koji ne stvara nepotrebne prepreke trgovini:

Obezbijediti da **pravni okvir** za ZST, uspostavljen na njihovoj teritoriji ili koji je na drugi način pod njihovom administrativnom kontrolom:

a) Obezbjeduje pravo nadležnih organa da zahtijevaju relevantne podatke, dokumente, uzorke i druge informacije u vezi sa proizvodnjom i kretanjem robe, kao i da, u skladu sa domaćim zakonom,

po službenoj dužnosti vrše provjere u bilo kom trenutku uskladištene robe, proizvedene ili upakovane i pružene usluge ili aktivnosti koje se obavljaju u ZST.

b) Omogućava nadležnim organima da preduzmu odgovarajuće radnje i mjere u skladu sa svojim domaćim zakonima.

c) Ovlašćuje nadležne organe da pregledaju robu prije ili u vrijeme prijema u ZST, ili u bilo kom trenutku nakon toga, ako se ispitivanje smatra neophodnim da bi se olakšalo pravilno sprovođenje bilo kog zakona, uredbe ili uputstva koji je nadležni organ ovlašćen da sprovede.

d) Ovlašćuje nadležne organe da sprovode važeće zabrane i ograničenja za aktivnosti koje se sprovode u okviru ZST, imajući u vidu prirodu robe, zahtjeve carinskog nadzora ili sigurnosne i bezbjednosne zahjeve.

e) Ovlašćuje nadležne organe da zabrane obavljanje aktivnosti u ZST licima koja ne obezbijede potrebno uvjerenje o poštovanju carinskih odredbi.

f) Zabranjuje pravnim ili fizičkim licima osuđenim za nezakonite ekonomske ili finansijske aktivnosti da posluju u okviru ZST.

g) Osigurava da su perimetar i ulazne i izlazne tačke ZST predmet nadzora nadležnih organa.

h) Osigurava da robe, lica i prevozna sredstva koja ulaze i izlaze iz ZST podliježu efektivnim kontrolama.

i) Osigurava da su ekonomski operatori kojima je dozvoljeno da rade u okviru ZST fizički locirani u okviru ZST i da nadležnim organima saopštavaju identitet klijenata u svom poslovanju. Kada klijent deluje kao agent ili zastupnik, onda privredni subjekt takođe treba da saopšti nadležnim organima identitet principala, odnosno lica(a) u čije ime agent djeluje.

2. Obezbijediti nadležnim organima **pristup zbirnim statističkim podacima o robi koja ulazi i izlazi iz ZST** na osnovu njihove tarifne klasifikacije, kao i **informacijama koje identifikuju vlasnika(e) robe.**

3. **Međunarodno saradivati u razmjeni informacija o sprovođenju zakona i konsultovati se sa nadležnim organima i pogođenim industrijama u istragama** i drugim pravnim ili administrativnim postupcima u vezi sa slučajevima zloupotrebe ZST u vezi sa nedozvoljenom trgovinom. Ovo uključuje sredstva kao što su:

a) Dijeljenje finansijskih i administrativnih informacija spontano i na zahtjev da bi se podržalo pružanje dokaza u sudskim postupcima, ili da bi se obezbijedio i unaprijedio efikasan nadzor i kontrola ZST i spriječavanje njihove zloupotrebe, u skladu sa domaćim zakonima.

b) Bolje korišćenje i pridržavanje trenutnih aranžmana za saradnju "carina sa carinom", kako se zahtijeva kroz Sporazume o uzajamnoj pomoći carina i druge pristupe i protokole za razmjenu i otkrivanje informacija za sprovođenje zakona.

c) Saradnja i pomoć u razvoju i implementaciji politika i praksi za suzbijanje nezakonite trgovine u ZST, uključujući tehničku pomoć za dijeljenje i razvoj unaprijeđenih sistema za vođenje evidencije od strane nadležnih organa, ZST i ekonomskih operatera.

4. **Unaprijediti domaću međuagencijsku saradnju**, uključujući obaveze prijavljivanja sumnje u nezakonito ponašanje nadležnim javnim organima, razmjenu informacija između agencija; i druge mehanizme saradnje kao što su zajedničke istrage i zajednički obavještajni centri.

5. **Promovisati svijest** među nadležnim organima i zainteresovanim stranama u privatnom sektoru (npr. glavni posrednici uključujući otpremnike, špeditere, carinske brokere i logističke kompanije) da razumiju uloge i odgovornosti poslovanja u ZST, kao i rizike u vezi sa operacijama ZST.

6. **Podsticati partnerstva među zainteresovanim stranama u borbi protiv nedozvoljene trgovine koja potiče od ZST visokog rizika**, kao što su oni koji nijesu primijenili Kodeks ponašanja za čiste zone slobodne trgovine, koji je dat u Aneksu ove preporuke i čini njen sastavni dio. Ovo uključuje napore da se ohrabri poslovna zajednica koja koristi ZST, ili koja finansira operatere u okviru ZST, da obavljaju poslove u ZST ili da se angažuju sa ZST-om koji su u skladu sa Kodeksom ponašanja za čiste zone slobodne trgovine.

7. Pratiti aktivnosti ZST i **objavljivati godišnje indikatore** koji doprinose procjeni njihovog rizika od omogućavanja nelegalne trgovine.

8. Razviti relevantnu **statistiku nepoštovanja ili sprovođenja, uključujući carinska zadržavanja i zapljene nedozvoljene robe koja potiče ili je porijeklom iz ZST**, kao i mjere koje su već preduzete u vezi sa tom ZST.

9. Sprovoditi ciljane operacije u vezi sa pošiljkama koje potiču iz ZST visokog rizika, kao što su one koje ne primjenjuju Kodeks ponašanja za čiste zone slobodne trgovine.

10. Više koristiti postojeće ili nove međunarodne sporazume koji uključuju odredbe o uzajamnoj pravnoj pomoći ili drugim oblicima saradnje u sprovođenju, u cilju suzbijanja nedozvoljene trgovine koja se obavlja preko ZST. Kada sprovode takve sporazume, pristalice treba da odrede nadležne organe i njihove kontaktne tačke kako bi se olakšala komunikacija između nadležnih organa strana u takvim sporazumima.

Naredni koraci

Odluku o „pristupanju“ Preporuci treba da donese Vlada, na predlog nadležnog ministarstva.

Zakon o slobodnim zonama, koji je u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, uređuje osnivanje, upravljanje, uslove za obavljanje privrednih djelatnosti i uslove za prestanak rada slobodne zone i skladišta. Dalje, ovaj Zakon takođe reguliše i obaveze korisnika zone u pogledu vršenja carinskog nadzora i vođenja evidencije u zoni. Sa druge strane, Carinski zakon, koji je u nadležnosti Ministarstva finansija, reguliše sprovođenje samog postupka stavljanja robe u postupak slobodne zone i detaljnije uređuje mjere nadzora koje sprovodi carinski organ (prijavljivanje i podnošenje robe, carinski postupci u zonu, sadržaj evidencije o robi, mjere nadzora prilikom iznošenja robe iz zone).